

3. Kaack, K. L. Low-energy and high-fibre liver paté processed using potato pulp / K. Kaack, L. Pedersen // Eur Food Res Technol (2005) 220:278-282.
4. . Вербицький, С. Б. Смачні та поживні паштети / С. Б. Вербицький, В. В. Шевченко // Мясной Бизнес. – 2007. – № 7(58). – С. 70-76.
5. Мартинюк, І. О. Лікувально-профілактичні властивості продуктів з амарантом / І. О. Мартинюк // Зб. наук. праць Вінн. держ. аграр. ун-ту. – 2008. – № 34. – С. 95–99.

УДК 636.7.09

СУЧАСНИЙ СТАН ПОРОДИ МІНІАТЮРНИЙ БУЛЬТЕР'ЄР В УКРАЇНІ

Ефендієва В., 1 курс, ОР «Магістр», E-mail: v.efendieva@gmail.com
Науковий керівник: **Ніколенко І.**, к. с.-г. наук

Одеський державний аграрний університет

Вступ. Сьогодні, порода мініатюрний бультер'єр, яка завоювала серця багатьох українських заводчиків і вже понад двадцять років популярна в Україні, та дуже активно розвивалася, про що свідчить зростаюча кількість розплідників до 2022 року, потребує відновлення. Основні проблеми зниження якості представників породи мініатюрний бультер'єр найчастіше пов'язані з недотриманням правил розведення та особливостей селекції породи, невірною вибору напрямку селекції (наприклад, тільки за однією ознакою), невірною підбору плідників, та невикористання провідних методів селекції. Зараз, додалася ще дна проблема, яка нажалі поширена і в інших породах: відчувається нестача якісного племінного ресурсу. Це має частково об'єктивний характер, деякі заводчики вимушено покинули країну, деякі опинилися на окупованих територіях зі своїми вихованцями, деякі розплідники мінібуля припинили існування, крім того, на даному етапі, обмежено проведення зоотехнічних заходів, племінних оглядів та виставок, направлених на відбір собак для використання їх у племінному розведенні, в країну практично не завозять нових перспективних плідників.

Походження та становлення породи мініатюрний бультер'єр, сучасний стан в Україні.

Мініатюрний бультер'єр – порода, яка веде своє походження від класичних бультер'єрів Старого Світу і принаймні сьогодні, стандарти цих порід відрізняються майже тільки за зростом.

Мініатюрний бультер'єр розвивався паралельно з класичним, але становлення бультер'єра класичного, як породи, відбулося значно раніше ніж мініатюрного. Тому вивчення історії походження мініатюрних бультер'єрів слід починати саме з історії походження його великого брата - бультер'єру класичного.

Дуже важливим є питання в який час і за яких умов формувалася порода бультер'єр. У XIX столітті, саме в період становлення породи бультер'єр, особлива увага приділялася функціональності собаки, тобто тим якостям, які були важливими для використання собаки людиною, зовнішні характеристики хвилювали селекціонерів найменше. Тоді як у XX столітті, основна увага переключилася з функціоналу собаки на його екстер'єр, на що впливали віяння моди, але найчастіше це було пов'язано з втратою робочих якостей собак, заради яких вони і були виведені.

Популярним проведенням часу, широко поширеним по всій Англії XIX століття, була жорстока практика собачих боїв та цькування биків і ведмедів за допомогою собак, яка проіснувала до 1835 року, коли була оголошена парламентом поза законом. Для боїв був потрібний особливий собака, якому пред'являлися такі вимоги як хоробрість, витривалість, пристрасть до боротьби, деякий азарт до гри, знижена чутливість до болю. У своїй книзі, присвяченій бультер'єру, Флейг Дітер, міжнародний суддя, власник розплідника бультер'єрів, писав що «... чотирилапі гладіатори повинні бути невеликого розміру, рухливими і спритними, щоб мати в боротьбі необхідну швидкість, статура мала значення лише в другу чергу, на передньому плані стояли бойова сила, вправність та успішна бойова витримка»[1]. Саме бультер'єр став таким собакою. З бойової точки зору найбільш успішним виявилось схрещування англійського білого тер'єра з бульдогом.

У ті дні словом «тер'єр» називали будь-якого собаку, незалежно від його окрасу або розміру, який міг зловити і вбити щура, або іншу хижу тварину, що підтверджує можливість формування мініатюрного бультер'єра одночасно з класичним, враховуючи таке різноманіття тер'єрів, від яких він міг легко отримати свій рід.

Бульдог на той час також дещо відрізнявся від сучасного бульдога. Том Хорнер описує його, як собаку міцнішої статури, з сильнішою головою, широкими грудьми, присадкуватим, щось на зразок нинішнього, але більш активного [2]. Для стабілізації породного типу був використаний далматин, та припускають введення крові коллі, щоб збільшити довжину морди [3]. Ember Low в *History of the Bull Terrier* пише, що існують докази того, що при селекції бультер'єра використовували іспанського пойнтера і фоксхаунда, а для подовження голови бультер'єра використовували не тільки коллі, а ще хорта [4]. Скільки б порід не брали участь в формуванні бультер'єра, породами засновниками були тер'єр і бульдог, тож у травні 1862 року, на виставці в Бірмінгемі з'явився справжній бультер'єр. Джеймс Хінкс, оригінальний заводчик бультер'єрів, який представив породу, називав своє творіння «Білим кавалером» і «Компаньйоном джентльмена». Але насправді, справжнім компаньйоном судилося стати мініатюрному бультер'єру.

У 1938 році група ентузіастів під головуванням полковника Річарда Гліна подала заявку до Kennel Club для заснування Клубу мініатюрних бультер'єрів. У травні 1939 року заявка була прийнята, це був рік створення клубу мініатюрних бультер'єрів, а сама порода була визнана у 1943 році [2].

Мініатюризація бультер'єра була розроблена шляхом спільного розведення заводчиками менших екземплярів бультер'єрів, але і в той час, виклик для заводчиків полягав у труднощах отримати тип голови класичного бультер'єра та його міцність для собак меншої статури – бажано менше 35,5 см (14 дюймів).

Хоча на той час бультер'єр був популярним компаньйоном для чоловіків, він вважався надто сварливим і дещо агресивним, щоб зробити його бажаним вихованцем для жінок, але мініатюрному бультер'єру вдалося стати компаньйоном для всіх.

До України бультер'єр дістався значно раніше свого «молодшого брата», як популярний бійцівський собака. Через свій своєрідний і специфічний вид, вони стали дуже затребувані, і більш у кримінальних колах, і частіше для боїв, причому не те щоб бультер'єри були занадто агресивні і особливо кровожерливі. Тому початок кар'єри в Україні був для бультер'єра не дуже вдалим, скоріш трагічним. Але його нетипова зовнішність, форма голови, форма очей, вся його екстравагантність дуже приваблювала людину, якби ж не слава агресивного собаки, клеймо собаки-вбивці. Тому шанувальники породи звернули увагу на «молодшого брата», так розпочалася тріумфальна хода мініатюрного бультер'єру в Україні, який зачарував своїм розміром, в першу чергу, власників українських типових квартир. Він став компромісом для собачників, охочих володіти суворим на вигляд, але при цьому невимогливим до простору вихованцем.

Мініатюрний бультер'єр є ідеальним міським собакою, він добре відчуває себе як в квартирі, так і в приватному будинку. Мініатюрні бультер'єри легко адаптуються до існування в звичайних квартирах. Але якщо займатися розведенням цієї породи, то для розплідника мініатюрного бультер'єра потрібен простір, та спеціальні умови, тому приватні будинки з прилеглою територією, у даному випадку, вкрай важливі.

Мініатюрний бультер'єр – справжнісінький компаньйон, його відрізняє сильна прихильність до господаря та відданість. Це дуже активні і життєрадісні, енергійні та милі собаки. Мініатюрні бультер'єри вкрай рідко проявляють агресію до людини, як до своїх так і до незнайомих людей вони ставляться дружелюбно та відкрито. У мініатюрних бультер'єрів в характері мало що залишилося від тих бойових предків, що виводилися для собачих боїв, полювання на щурів та цькування ведмеда. Мабуть залишки характеру пращурів виявляються у відношенні до інших тварин, де іноді їхня ревність може перерости в агресію, але тільки до сторонніх тварин. Якщо вони зростають з іншими домашніми тваринами, то стають з ними кращими друзями.

Сторожова роль – це не тема мінібуля, максимально на що вони здатні, облаяти, але роблять це дуже рідко, що має свої плюси цієї породи перед людиною.

Мініатюрний бультер'єр фактично не потребує грумінгу, за винятком невибагливих гігієнічних процедур, таких як чищення вух, зубів та обрізання кігтів. Гладка коротка шерсть породи ніколи не утворює ковтунів, але має свої недоліки, вона погано захищає тіло від низьких температур, які притаманні українському клімату, тому для вихулу в холодні періоди, необхідно придбати

захисні речі. Однак мініатюрний бультер'єр не дивлячись на всю свою жвавість та веселий норів, складна порода, має свої відмінності, особливо в таких аспектах як здоров'я, селекція, дресирування.

Хоча мінібультер'єра відносять до інтелектуальних порід, існує думка, що вони важко піддаються дресируванню, за властивістю характеру, вони дуже вперті. Результативне дресирування базується на рисах його характеру. Але в деяких випадках відома впертість бультер'єра може взяти гору, у цьому випадку можна ще додати і спонукання. І найголовніше при дресируванні мінібуля використовувати його схильність до ігор. В ігровій манері бультер'єра можна навчити багато чому, але починати необхідно з раннього дитинства.

Екстравагантна зовнішність мініатюрного бультер'єра, не схожість на інші породи, з його яйцеподібною формою голови, завжди приваблювала людину. Всі плюси породи, яких набагато більше ніж мінусів, роблять мініатюрного бультер'єра дуже цікавим для розведення. Однак не все так просто, існує три основних напрямлення, за якими потрібно впоратися заводчику, при розведенні мінібультер'єра: здоров'я, екстер'єр, характер. Із всіх можливих захворювань мініатюрного бультер'єра, є три надважливих, на які треба звернути увагу. Це генетичні захворювання, які успадковуються аутосомно-рецесивним способом. PLL - первинний вивих кришталика. Спадкове захворювання очей, коли кришталик вільно зміщується у очному яблуці. LAD- летальний акродерматит бультер'єрів. Ця хвороба проявляється у ранньому віці. LP- параліч гортані, що призводить до дихальної недостатності.

За екстер'єром, важливим є збереження прикусу ножиці, форми голови, підтримання межі зросту. Стандарт породи вимагає ножиціподібний прикус, зуби повинні бути здорові, білі, міцні, гарного розміру, правильної форми. Потужною щелепою бультер'єр завдячує бульдогу, але нажалі і схильністю до перекусу [5]. Голова бультер'єра значно відрізняється за формою від голови собак інших порід. Яйцеподібна форма без будь-яких заглиблень чи вигинів, невеликі глибоко посаджені трикутні очі, сильна паща з міцною нижньою щелепою, все це створює досить імпозантну голову собаки. Заповнення морди під очима вважається однією з найважливіших ознак. Найголовніше, голова, навіть найкраща, має бути пропорційна корпусу, знаходитися з ним в гармонії.

Тому збереження не просто форми голови, як породної ознаки, а саме чистих ліній голови - найважливіше завдання заводчика. Зріст - це та відмінність, яка за стандартом відрізняє породу мініатюрний бультер'єр від бультер'єра. Тому важливим для заводчика в своїх селекційних намаганнях не виходити за межі 35, 5 см. А найважливішим є збереження враження міцності, потужності за таким ростом, за умови того, що собака має виглядати гармонійно.

Все, що сказано в стандарті про характер мініатюрного бультер'єра, а саме безстрашний, сповнений сили, з веселим характером, врівноваженого темпераменту, собака, який підпорядковується дисципліні, хоча він і впертий, але виключно добре ставиться до людей, повинно унаслідуватися нащадками [5]. Кінологи не рекомендують брати занадто флегматичних мінібулів, які у міру дорослішання стають ще більш повільними і гірше піддаються дресируванню.

Висновок. Для успішного подолання застою та попередження занепаду породи мініатюрний бультер'єр, потрібно відновлення кращого племінного ресурсу, за рахунок перегляду та визначення правильних напрямків ведення селекції в розплідниках, контроль за селекцію, використання провідних методів селекції. Необхідне систематичне вдосконалення племінних якостей собак, за умови своєчасного виявлення якісних змін у потомстві племінних собак, доцільний відбір та підбір плідників для посилення та закріплення у потомстві бажаних якостей. Маючи дані оцінки екстер'єру собаки; морфометричні дані, отримані за допомогою взяття промірів та розрахунку індексів статури, дані про походження (родовід) для аналізу ступеня спорідненості. результати генетичних аналізів, фіксовані результати спостереження поведінки пращурів, фенотипічні дані, можна подолати всі перешкоди на селекційному шляху. Заводчик, власник розплідника повинен бути зацікавлений в отриманні висококласного потомства, яка є його візитною карткою.

Список використаної літератури

1. Fleig Dieter , Bull Terrier, Tetra Pr, 1997, 118 p.
2. Хорнер Том, Все о бультерьерах, Скиф, 1992, 104 стр
3. <https://www.thekennelclub.org.uk/search/breeds-a-to-z/breeds/terrier/bull-terrier/>
4. History of the Bull Terrier, by Amber Lowe, <https://bullterrierclubofamericarescue.com/history/>
5. <https://www.fci.be/Nomenclature/Standards/359g03-en.pdf>

УДК 636.5.083

ОСОБЛИВОСТІ НОРМУВАННЯ ПОЖИВНИХ РЕЧОВИН ДЛЯ ПТИЦІ

Євстефєєва О., здобувач вищої освіти

Бучковська В., кандидат с.-г. наук, доцент, **E-mail:** ybutschk@ukr.net

Подільський державний університет

Економічна ефективність галузі є вирішальним фактором для подальшого розвитку птахівництва, це підтверджується прогнозами продовольчої сільськогосподарської організації ООН – 3% щорічного приросту (тоді як виробництво свинини – 2,6% а яловичини - 1,3%) [0,2]. Грамотно організована годівля є однією із складових високої економічної ефективності галузі.

Норма годівлі птиці визначається залежно від живої маси, виду, породи, віку, статі, рівня продуктивності, умов та способів утримання. У птахівництві використовують два способи нормування поживних речовин:

1) за кількістю обмінної енергії та поживних речовин у 100 г комбікорму (сухий спосіб годівлі),

2) на одну голову на добу (комбінований та вологий способи годівлі) [3].